

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ & ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΡΜΕΝΙΑΝΩΝ ΧΑΝΙΩΝ "Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ"

ΧΡΟΝΟΣ 1ος ΦΥΛΛΟ 1ο ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΙΟΣ -ΙΟΥΝΙΟΣ 1996 ΤΙΜΗ ΔΡΑΧΜΗ 1 ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

ΚΑΙ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΑΥΤΗΣ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ»

Το όνομα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ» δόθηκε στην εφημερίδα αυτή για να ανασυρθεί από την αφάνεια και να διασωθεί από τη λήθη, να εκλαϊκευθεί και να τιμηθεί μια κορυφαία στιγμή του χωριού μας: η συγκάλεια της πρώτης μεγάλης Γενικής Επαναστατικής Συνελεύσεως των Κρητών, τον Μάιο του 1822 και να τιμηθεί μια ιστορική διάκριση που έγινε στο χωριό, πριν από εκατόν εβδομήντα τέσσερα χρόνια, τότε που η Συνέλευση μετονόμασε τους Αρμένους σε Ελευθερόπολι. Τιμώντας τους έτσι για την προσφορά τους, ως έδρα της Επαναστατικής Κυβερνήσεως, σ' όλη τη μακρά περίοδο του απελευθερωτικού αγώνα, αλλά και για τη φιλοξενία που πρόσφεραν σε δύο Γενικές Συνελεύσεις των Κρητών, αφηφώντας κινδύνους σφαγών και διωγμών, που δεν άργησαν ν' ακολουθήσουν, με πρώτα μαρτυρικά θύματα την οικογένεια Κριτοβουλιδή.

Τον Μάιο, λοιπόν, του 1822 συνήλθε στους Αρμένους η σημαντική αυτή συνέλευση της αγωνιζόμενης Κρήτης, και οι πληρεξούσιοι, οι «νόμιμοι παραισάται των διαφόρων επαρχιών», ως γράφουν τα κείμενα της εποχής, «καλώς σκεφθέντες επεξεργάσθησαν» το Σύνταγμα της Κρήτης, αυτό που αναφέρεται στα ιστορικά συγγράμματα και διδάσκεται στα σχολεία ως το «Πολίτευμα των Αρμένων», ψηφισθέν «Εν Αρμένιοις, τη 20 Μαΐου 1822, Β' έτος της Ανεξαρτησίας».

Ο Κ. Κριτοβουλιδής, ο οποίος ήταν μέλος των επαναστατικών κυβερνήσεων, αλλά και πληρεξούσιος Αποκορώνου στη συνέλευση του Μαΐου του 1822, και με την ιδιότητά του αυτήν υπέγραψε το πολίτευμα, αναφέρει στα «Απομνημονεύματά» του ότι μεταξύ των ψηφισμάτων της συνελεύσεως, περιλαμβάνεται και αυτό που αναφέρει ότι η κωμόπολις Αρμένιοι μετονομάζεται ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ. Το σχετικό απόσπασμα των «Απομνημονευμάτων» είναι το εξής:

ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ, Αρμένιοι, «Ενταύθα ως επί το πλείστον είχε την έδραν επί της επαναστάσεως η Διοίκησις, όπου έγιναν και δύο συνελεύσεις των Κρητών, η δε συγκροτηθείσα τον Μάιον 1822, ότε υπεγράφη και υπό των Κρητών το πρώτον ελληνικόν πολίτευμα της Επιδάουρου λεγόμενον, εψήφισε να φέρη εις το εξής, το χωρίον τούτο, το οποίον εσημμάτιζε κωμόπολιν, την κλήσιν «Ελευθερόπολις».

Το απόσπασμα αυτό, καλό θα ήταν να χαραχθεί σε πλάκα και να τοποθετηθεί σε κεντρικό σημείο του χωριού, όπου μάλιστα, πριν από τον πόλεμο υπήρχε κατάστημα με την επιγραφή «ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ».

ΧΑΡ. ΜΠ.

η εφημερίδα μας

Πολλά θα μπορούσαν να γράφει για τούτη την έκδοση. Όμως τα πολλά θα τ' αφήσουμε γι' αργότερα. Τώρα λέγα λόγια μόνο, για το ξεκίνημα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ Αρμενιανών ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» αισιόδοξα την ανάγκη να εκφράσει δημόσια τη χαρά του για τούτη την προσπάθεια των αξίων μελών του, που καταπιείσαν με την έκδοση τούτης της εφημερίδας. Σηγουρητήρια βέβαια αξίζουν σ' ολόκληρη τη Συντακτική Επιτροπή, που στο σύνολό της απαρτίζεται από νέους, πρόθυμους, δραστήριους και καλοπνήτους ανθρώπους. Μπράβο τους.

Το Δ.Σ. του «ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗ» νιώθει διπλή χαρά γιατί πιστεύει πως μ' αυτή την προσπάθεια δίδεται μία ακόμη αφορμή για στενότερη συνεργασία του ΣΥΛΛΟΓΟΥ με την ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ των ΑΡΜΕΝΩΝ.

Κι ακόμη, γιατί έχει τη βεβαιότητα πως πρώτο το έντυπο, θ' αποτελέσει αφορμή γέφυρα για καλύτερη επικοινωνία των Αρμενιανών, τόσο μεταξύ τους, όσον γης, όσο και με διάφορους φορείς, δημόσιους ή ιδιωτικούς.

Μέσα απ' το έντυπο αυτό, θα εκφραστούν ασφαλώς: προβληματισμοί, χαρές, προσδοκίες, σπουδήματα, ανησυχίες παλιές και νεότερες, αιτήματα, δραστηριότητες, επιδόσεις και γιατί όχι και καμιά φορά «κόλπα και κοτζονιάδες» των Αρμενιανών.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, η εφημερίδα τούτη θ' αποτελέσει εργαλείο με μέσο προβολής των ΑΡΜΕΝΩΝ.

Ελπίζουμε στην κατανόηση, στη συμπράξασταση, αλλά και στην καλύτερη χρήση των αναγνωστών και φίλων της εφημερίδας.

Για το Δ.Σ. του ΣΥΛΛΟΓΟΥ
Γ. ΦΡΕΣΚΑΚΗΣ

ΧΙΛΙΑ ΚΑΛΩΣ ΕΣΜΙΞΑΜΕ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ ΜΟΥ ΜΕΡΩΝΤΙΚΕ

Αναγνώστη μου μερωντική, χωριανέ μου και ξενομερίτη, φιλή σε κατακούτελα, ως ήξει κι ο Παπαμανώλης ο Κοβρός την ευχή ντου να 'χουμε.

Να σου συσταθώ όμως πρώτα: Αρμενιανή 'μαι. Μιτσιαλή, ως με θωρείς, αδύναμη κι ακάτεχνε από εφημερίδες, εφημεριδογραφίες, τυπογραφίες και τα σουρτα-φέρτα ντως -- κυκλοφορίες φύλλων ως τις αποκαλούνε.

Ένα μικρό φυλλοράκι Αρμενιανού δεντρού είμαι. Που με πήραν στα φτερά τους οι καλοί ανέμοι και με φέρανε στα χέρια σου, αναγνώστη, όπου κι ανέ βρίστεσαι: Σε χωράφι, αλώνι, περβόλι, λιόφυτο, σπότη ή οργαστή, στο χωριό είτε στην πολιτεία, στην Ξενιθεία και στη μοναξιά, μακριά από δικούς σου, Αρμενιανούς ανθρώπους και τόπους. Που το χαιρετισμό τους θα σου φέρνω και τη ζωή τους, περασμένη και τωρινή, θα σ' ανιστορώ. Και τα μεληπούμενα σχέδια κι ανειράτά τους - κι ανειράτά μας - για το χωριό μας θα σου διηγούμαι.

Άποψη των Αρμένων από τα Μαραγκουδιανά. Φωτογραφία τραβηγμένη από τον Μ. Πιπεράκη για το ημερολόγιο του «Κριτοβουλιδή» του 1981.

Κι από σένα θα παίρνω και θα τα μεταφέρνω στα Αρμενιανούς, όπου γης, τα μηνύματα, τα γραψίματα και τα χαιρετισμάτα σου, αναγνώστη μου του χωριού και της Ξενιθείας, όποια κι αν εί' αυτή: Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Αφρική, Αυστραλία κι Αμερική. Κι όποιοι άλλοι ξένοι, άξενοι είτε φιλόξενοι τόποι, κοντινοί κι απόμακροι, όπου ζεις και τραχαπαθείγεις για το ψωμί σου και την προκοπή σου...

Θαν αναρωθίεσαι, βέβαια, αναγνώστη μου, ποιος εί'ν' ο ντόντος μου, πού το σκαρφίστηκε τ' όνομά μου ετούτο και ποιος παπάς με βάπτιζε. Σε ποιο εορτολόγιο τ' Ιστορίας κι αγιολόγιο τ' Εκκλησίας τ' βρεναγγραμμένο και πού το ξεπαρμίσανε τ' όνομα τούτο που μου δώκανε. Γιαείντα δε με βγάθανε, θαν αναρωτάς, "Φωνή των Αρμένων", γή "Οι Αρμένιοι" σκέτο και καλύτερο;

Μα τούτο κι εγίνηκε. Κι αφούκράσου να μάθεις πώς και γιατί. "Αφουκραστέτε το λοιπόν κι ας πιάνη όπου 'χει γνώση για να κατέχνη αλλήου βουλή κι απόκριση να δώση",

για να θυμηθούμε και τον Ρωτόκριτο.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ, το λοιπόν, αναγνώστη μου, θα πει Αρμένιοι κι οι Αρμένιοι, το χωριό μου, είναι η ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ που αναγράφει η Ιστορία, γιατί "έτσι ήλιος" ως ανιστορούσαν οι γερόντοι τ' αποφασίσανε, ήξει, οι πληρεξούσιες κεφαλές της Κρήτης, πρι κοντά δύο αιώνες, για να τιμήσουμε το χωριό που φιλοξένησε τη μεγάλη Συνέλευση του 1822, κι όπου κατοικοέδρευε τότε η Κυβέρνηση τ' ελευτεριωμένης Κρήτης. Μ' αυτάνα τα ιστορικά συμβάντα και τ' άλλα αντραγαθήματα των πατέρων και των προπατόρων του χωριού θα τ' βρεις γραμμένα και σπαρμένα σ' άλλα σανίδια ετούτου τ' Αρμενιανού μπαξέ, τ' ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΗΣ με τ' όνομα.

Και, πρώτου σ' αποχαιρετήσω, κι ως το Δεκαπενταύγουστο που θα 'βγω' νήλι στο μείντινι, θέλλω να σου παραγγείλω, χωριανέ μου, Αρμενιανέ των Αρμένων και της Ξενιθείας, κι εσύ αναγνώστη μου ξενοχωρίτη, να μη μ' απαυσιμονάς, μα να μου γράφεις, συχνά, και με τη χέρα σου, γραφή χειρόγραφη, κι όι να μου τα μνιάς από τα τέλια και τ' ασυρμάτους. Για να την έχω στο χαρτί και να τινέ τυπώνω τη γραφή σου στο "φύλλο" της καρδιάς μου, να τινέ βρούνε και να τη μελετούνε εγγόνια και διαέγγονα που θα με φυλλομετρούνε. Να μπέμπεις και φωτογραφίες, προγονικές μάλιστα, αν σου βρίσκονται να σου στολίζουν καρφέχτη, γη κόδρο με λουλουδιό στο κουκούλι κεντημένο. Και ιστορίες, χωρατά, ρίμες και μαντιναδάκια Αρμενιανά και των άλλων μονοστιβαν τ' επαρχίας. Σαν ετούτα τα παρακάτω που τραγουδίστηκε σε κηδόνας, αποσπερίδες, χορές και στεφανώματα, γιορτάδες κι αποκράδες:

κοινωνικά

Η ροδαρά μας

Μικρό ανθολόγιο από σεβνταλίδικες παλαικές
μαντινάδες, μαριόλικα ανιγμάτα, παροιμίες,
γνωμικά και καθαρογλωσσίδα

Μαντινάδες

Αν αρχινήξ' η γλώσσα μου τραγουδία ν' αραδιάσει
τον άγγελο με τα φτερά θε να τον κατεβάσει.
Ανάθεμα τη μάνα σου και τη μαστόρισά σου
που σου 'μαθαν τον αργαλειό κι εβλώσα τα βυζιά σου.
Άνοιχτο, μάθια μου, άνοιχτο το κρουσταλλήνιο τζάμι,
πού 'χώ δυο λόγια να σου πω, και σφάλιξέ το πάλι.
Απόψε τα μεσάνυχτα δυο ώρες να ξημερώσει
έχασα το φεσόκι μου στην αργυρή σου στρώση
Από την πόρτα σου περνά και πένω καθησπέρα,
κι ο σκύλος ο αφέντης σου βγαίνει με τη μαχαίρα.

(Τσι μαντινάδες ετούτες τσ' πύρα γραμμένες σε φυλλιάδιο του 1871).

Ανιγμάτα

- ☞ Μαγληνωτό, κατσουνωτό, μπαινεί σε τρύπα γυναικώ (το σκολοράκι).
- ☞ Σκύβω, γονατίζ' ομπρός σου, το μακρύ μου στο σκιστό σου (βάνω το κλειδί στην κασέλα).
- ☞ Ούλλη μέρα κούτσουρος και καθ' αργά τρουλίτης (ο λύχνος).
- ☞ Βγάνεις με και μαραίνομαι, βάνεις με και ξεντώνω (το καρτσόνι).

Γνωμικά και παροιμίες
(«τα πρωτινά λόγια είν' ευαγγέλια»)

- ☞ Απού 'χασε το χόιρο ντου όλο μουγκρές εγρίκα.
- ☞ Απού το κοπελλομάθει δεν το γεροντοξεννά.
- ☞ Αν' όσα βήπεις τα μισά, κι απ' όσ' ακούεις πράμα.
- ☞ Η παντεριά γκάνει σαν το χοιρινό ζύγκι.
(Τούτα τα 'βρα γραμμένα στην "Κρητική Εφημερίδα" του 1902).
- ☞ Η γρα σαν εγαστρώθηκε εσφιχτομανταλώθηκε.
- ☞ Είντα χάρη διάφορο ο πλάτανος ν' ανθίσει,
σαφής πλάτανοκούμαρα τον τόπο θα γεμίσει.
Μας τα 'ήγε ο αξέχαστος χωριανός μας ο Νικηταντώνης).

Καθαρογλωσσίδα

- ☞ Άσπρα μούρνα μαύρα μούρνα τση μαιρομουνιάς τα μούρνα,
κι από μεσ' απού τα μούρνα ένας μαύρος μούρναρος (Ευαγγ. Φραγκάκι).
- ☞ Άσπρη πέτρα εξασπρη του ήλιου εξασπρότερη (από χαρτί του 1866).

Τα πούλονδα τση Ροδαράς τα κορφολογά από τσι μπαζέδες.

Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1995

1. Φραγκουλάκη Καλλιόπη χήρα του Γεωργίου ετών 87, απεβίωσε στις 1-1-1995, μητέρα 5 παιδιών: της Μαρίας, του Ιωάννη, του Κων/νου, του Εμμανουήλ και του Εφθερίου.
2. Ζερβάκης Εμμανουήλ του Μιχαήλ και της Μαρίας, απεβίωσε στις 7-1-1995, ετών 81. (Δημότης Κοιν/τος Φουρνής Λοσιθίου).
3. Σαβουρογλου Νικόλαος του Κων/νου και της Ουρανίας, απεβίωσε στις 23-3-1995, ετών 80 (Δημότης Χανίων).
4. Πασιγιαννάκης Γεώργιος του Μιχαήλ και της Αικατερίνης, απεβίωσε στις 28-1-1995, ετών 62, πατέρας δύο παιδιών, της Αικατερίνης και του Γεωργίου
5. Φραντζεσκάκης Αντώνιος του Κων/νου και της Κλειώ, απεβίωσε στις 7-5-1995, ετών 60, σύζυγος της Όλγας Κεκάκη και πατέρας 2 παιδιών, του Κων/νου και του Ιωάννη.
6. Βασμουλάκη Δέσποινα του Γεωργίου και της Ελένης, απεβίωσε στις 15-5-1995, ετών 83, σύζυγος του Γεωργίου Βασμουλάκη και μητέρα 2 παιδιών, του Ιωάννη και του Δημητρίου.
7. Τερεζάκη Αντωνία του Μιχαήλ και της Αργεντινής, απεβίωσε στις 31-7-1995. Άγαμη, ετών 73.
8. Μαραγκουδάκης Βασίλειος του Γεωργίου και της Παρασκευής, απεβίωσε στις 19-8-1995. Άγαμος ετών 32.
9. Ορφανάκης Γεώργιος του Μιχαήλ και της Ειρήνης, απεβίωσε στις 26-11-1995. Άγαμος, ετών 59.
10. Παπαδάκη Ευαγγελία του Σταύρου και της Αρετής, απεβίωσε στις 30-12-1995, ετών 82.

ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1996

1. Κουτσουπάκη Αναστασία χήρα του Στεφάνου, απεβίωσε στις 19-1-1996, ετών 70, μητέρα τριών παιδιών του Παύλου, του Κων/νου και της Ελένης.
2. Νικάκη Μαρία χήρα Βασιλείου, απεβίωσε στις 25-1-1996, ετών 84, μητέρα έξι παιδιών, του Εμμανουήλ, Ιωάννη, Άνως, Ηλία, Κορνηλίας, Παρασκευής.
3. Χαλβαδάκης Γεώργιος του Αντωνίου και της Μαρίας, απεβίωσε στις 25-1-1996, ετών 73, πατέρας δύο παιδιών του Αντωνίου, και του Βασίλη.
4. Κουτσουπάκης Ιωάννης του Αντωνίου και της Ελένης, απεβίωσε στις 7-2-1996, ετών 71.
5. Στυλιανομανωλάκης Στέλιος, σύζυγος της Σοφίας και πατέρας της Κικής και της Ρένος, απεβίωσε τον Μάιο του 1996.

ΓΑΜΟΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΤΟ 1995

1. Ο Παπαδάκης Ιωάννης του Ευστράτιου τη Μανιά Καλλιόπη του Μιχαήλ από την Κω. Ο γάμος τους έγινε στις 7-1-1995.
2. Ο Καλούδης Ευστάθιος του Εμμανουήλ και η Τητσάβα Όλγα του Βησάδμηρου από τη Ρωσία. Ο γάμος τους έγινε στις 20-5-1995 στο κοινοτικό γραφείο Αρμένων.
3. Ο Πατεράκης Ιωάννης του Εμμανουήλ και η Βιριράκη Κορνηλία του Νικολάου. Ο γάμος τους έγινε στις 18-6-1995.
4. Ο Καλλιβρετάκης Δημήτριος του Χρήστου και η Τρικεριώτη-Παραδείση Μαριάννα του Ιωάννη. Ο γάμος τους έγινε στις 30-6-1995.
5. Ο Τσιβουράκης Κων/νος του Εμμανουήλ και η Καραβελάκη Μαρία του Νικολάου. Ο γάμος τους έγινε στις 19-8-1995.
6. Ο Κολοδάκης Κων/νος του Εμμανουήλ και η Σαββάκη Γαριφαλιά του Κων/νου. Ο γάμος τους έγινε στις 26-8-1995.

ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΓΕΝΝΗΘΗΚΑΝ ΤΟ 1995

- 1) Η Μαριάννα Τρικεριώτη - Παραδείση συζ. Δημητρίου Καλλιβρετάκη γέννησε στις 25-11-1995 κορίτσι.
- 2) Η Μαρία Κοντογούρη συζ. Αντωνίου Χαιρετάκη γέννησε στις 1-5-1995 αγόρι.
- 3) Η Αφροδίτη Γιανναράκη συζ. Χρήστου Τσιτσιρίδη γέννησε στις 8-4-1995 αγόρι.
- 4) Η Σμαράγδη Βροντάκη συζ. Πέτρου Τερεζάκη γέννησε στις 23-10-1995 αγόρι.
- 5) Η Μαρία Ζυγουράκη συζ. Μιχαήλ Παρασκευάκη γέννησε στις 29-6-1995 αγόρι.
- 6) Η Κορνηλία Βιριράκη συζ. Ιωάννη Πατεράκη γέννησε αγόρι.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ ΕΤΟΥΣ 1995

- 1) Στις 27-5-1995 το αγόρι του Πέτρου Τερεζάκη και της Σμαράγδης Βροντάκη και ονομάστηκε Βασίλειος.
- 2) Στις 8-7-1995 το κορίτσι του Κων/νου Προεστάκη και της Παρθενόνης Λαχανίδου και ονομάστηκε Ευτυχία.
- 3) Στις 22-7-1995 το αγόρι του Ιωάννη Λουράκη και της Ευαγγελίας Ζουμαδόκη και ονομάστηκε Εμμανουήλ.
- 4) Στις 14-10-1995 τα τέκνα του Στέφανου Μωραϊτάκη και της Χριστιάνε Κάρη, δηλ. ο γιος του που ονομάστηκε Νικόλαος και η κόρη του που ονομάστηκε Δέσποινα.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Η σύζυγος του Μαραγκουδάκη Κωνσταντίνου του Γεωργίου γέννησε αγόρι.
Η Βάβια Κουφράγανη, σύζυγος Γεωργίου Βαγιανάκη, στις 21-12-1995 γέννησε αγόρι.

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Η εφημερίδα όπως αναφέρεται και σε άλλη στήλη επιδιώκει να αγκαλιάσει σε όλους τους Αρμενιανούς και τους φίλους των Αρμένων. Δεν στηρίζεται σε επαγγελματίες δημοσιογράφους, για αυτό απευθύνεται σε όλους όσους μπορούν να συμβάλουν σε αυτή την προσπάθεια. Ήδη η ανταπόκριση των συγχωριανών μας είναι συγκινητική. Απευθυνόμαστε ξανά σε όσους μπορούν να γράψουν οτιδήποτε σχετικό, ή να μας πουν την ιδέα ή την ιστορία τους και να τους βοηθήσουμε εμείς να την γράψουν. Ιδιαίτερη ανάγκη έχουμε σε ειδήσεις που αφορούν το χωριό μας, και σε φωτογραφικό (κατά προτίμηση ανέκδοτο) υλικό. Τα κείμενα μπορεί να είναι γραμμένα με το χέρι ή σε γραφομηχανή ή σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Αν είναι με το χέρι παρακαλούμε να είναι σε κόλλες αναφοράς (ή σε κόλλες πλευκές) γραμμένες από τη μια πλευρά και όσο το δυνατόν πιο ευανάγνωστα. Επίσης φωτογραφικό υλικό που θα αποσταλεί στην εφημερίδα θα καταβλήεται προσπάθεια να επιστρέφεται. Επειδή όπως είναι λογικό η πρώτη έκδοση της εφημερίδας μας δεν θα φτάσει σε όσους θα θέλαμε, ιδιαίτερα στους Αρμενιανούς που ζουν στα Χανιά, στην υπόλοιπη Ελλάδα και στο εξωτερικό, όσο γνωρίζουν χωριανούς μας και τις διευθύνσεις τους μπορούν να τις αποστείλουν στη διεύθυνση της εφημερίδας και εμείς με χαρά από το επόμενο φύλλο θα τους τη στέλνουμε. Το πρώτο φύλλο μπορείτε να βρείτε στη διεύθυνση της εφημερίδας και στο γραφείο της Κοινότητας.

H Σ.Ε.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση της Κοινότητας των Αρμένων και του συλλόγου Αρμενιανών Χανίων "Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ"

Υπεύθυνος Έκδοσης
Γιάννης Σ. Τσακίρακς
Σουλίου 124
173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. & Fax: 9916613

Συντακτική Επιτροπή
Μαντανανάκης Νίκος
Μπουρνάζος Χαράλαμπος
Στυλιανομανωλάκης Γιάννης
Τσακίρακς Γιάννης
Τσιτσιρίδου Ελένη

ΠΟΙΟΣ ΗΤΑΝ Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ, καταθέτοντας την εισφορά της στη μνήμη του μεγάλου προγόνου, θα δημοσιεύει σ' αυτήν εδώ τη στήλη, ποιή και το έργο του, καθώς και αποσπάσματα από τα έργα του. Θα είναι αυτό μια πρώτη προσπάθεια — γιατί θα ακολουθήσουν, αργότερα, και άλλες, σημαντικές — ελάχιστης απόδοσης οφειλομένων του χωριού, αλλή και γνωριμίας και οικείωσης με τον εξέχοντα αυτόν αγωνιστή και οδηγητή της Κρητικής Επανάστασης του 1821, τον πατέρα της Κρητικής Ιστοριογραφίας (βλ. "Απομνημονεύματα" και "Παράρτημα εις τα Απομνημονεύματα"), τον βιογράφο (βλ. "Βίος Βασιλείου Χάλην") και βιογράφο της Κρήτης (βλ. "Λέξεις, φράσεις, παροιμίες, τραγούδια και ήθη Κρητών").

Σήμερα δημοσιεύουμε ένα βιογραφικό του Κριτοβουλίδη, σύντομο όσο γίνεται, και απλό για να συγκρατηθεί κάτι στη μνήμη, που δεν αντλεί πια από τις αστείρευτες πηγές της προφορικής Ιστορίας, τις αφηγήσεις, δηλαδή, και τις αναμνήσεις των "παλιώ μας", καθώς ένας - ένας τους φεύγει, παίρνοντας μαζί του τα βιώματα και τα ιστορικά θησαυριάματά του.

Το εξώφυλλο της πρώτης έκδοσης (1859) των «Απομνημονεμάτων» του Κριτοβουλίδη, ενός έργου ανεκτίμητης αξίας για την Ελληνική Ιστοριογραφία.

Ο ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ (1792-1868) υπήρξε μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της Κρήτης του περασμένου αιώνα: μέλος της Φιλικής Εταιρείας, κορυφαίος ηγέτης της Επανάστασης, λόγιος και ιστορικός.

Η καταγωγή του ήταν από τους Αρμένους — "εξ Αρμένων των Ιπποκορωνίων ορμώνεμος", αναγράφεται σε κείμενο του 1868 — από την οικογένεια Μαραγκουδάκη. Ο πατέρας του ονομαζόταν Ιωάννης και τ' αδελφία του Αντώνιος, Γεώργιος, Ελένη, Αργυρώ και Μαρία. Ο πατέρας, μαζί με άλλα μέλη της οικογένειας, σκοτώθηκαν από τους Τούρκους, το 1824, στα Βοθονάκια, πάνω από τον Φρε, ενώ ο ίδιος και δύο αδελφές

τους, με μύριους κινδύνους, διαφύγανε. Το "καλογοερικό" όνομα του Κριτοβουλίδη ήταν Καλλίνικος, παρ' ότι είναι αμφίβολο έαν, που και για πόσο διάστημα καλογέρεψε, πριν ενθλιπωθεί πάντως.

Σπουδές του Κριτοβουλίδη. Τα πρώτα του γράμματα τα διδάχτηκε στην Ιερά Μονή Χρυσοπηγής, όπου είχε μαθητεύσει και ο μεγαλύτερος κατά επτά χρόνια, φίλος του και, μετέπειτα, "στρατάρχης" της Επανάστασης, Βασιλείος Χάλης, καθώς τα μοναστήρια ήτανε τότε στην Κρήτη και τα σχολεία που παρείχαν στοιχειώδη γράμματα.

Τα οικονομικά της οικογένειας Κριτοβουλίδη, όπως προκύπτει από έγγραφα της εποχής, ήταν ανθηρά, πράγμα που του επέτρεψε να μεταβεί "ενήλικος γενόμενος", για να σπουδάσει στη Σμύρνη, το φυτώριο εκείνο των νέων ιδεών του Αδαμαντίου Κοραή. Καθηγητές είχε δύο Μεγάλους Διδασκάλους του Γένους, τον Κωνσταντίνο Κούμα και τον Κωνσταντίνο Οικονόμο τον εξ Οικονόμων. Εδώ, το 1819, μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία.

Από τη Σμύρνη "ανεχώρει εις Ρόδον κατηχών και διδάσκων". Η έμφυτος ευφυία του νεαρού Κριτοβουλίδη και η πνευματική δεινότητα των διδασκάλων του θα του χάρισουν παιδεία ζηλευτή, που του παρέχει, εκτός των άλλων, και τις δυνατότητες βιοπορισμού, στη Ρόδο, όπου μετά τη Σμύρνη, μεταβαίνει και ασκεί "το έντιμον διδασκαλικόν επάγγελμα", κατά ιδιόγραφο κείμενο: του αλλή και κατά μαρτυρίαν ενός άλλου εξέχοντος Κρητικού και φίλου του, το Εμμανουήλ Αντωνιάδη, ο οποίος έγραφε, το 1873, ότι "ο Κριτοβουλίδης πριν της Επανάστασέως μας ήτον διδάσκαλος, και ποτέ δεν έζησε ως καλόγηρος, εσχάτως μάλιστα ήτο διδάσκαλος εις το κοινόν της Ρόδου ελληνικόν σχολείον".

Στο ψήφισμα μάλιστα της Συνελεύσεως των Αρμένων του 1822 υπογράφει ως "Κ. Διδάσκαλος Κριτοβουλίδης".

Επιστρέφει στην Κρήτη το 1821. Με την κήρυξη της επανάστασης εγκαταλείπει δουλειές και ανέσεις στη Ρόδο κι έρχεται στην αγωνιζόμενη Κρήτη: "Ότε δε η σάληπιξ της ελευθερίας εσάληπιξεν ο Κριτοβουλίδης, τα πάντα καταλιπών, εις την αγωνιζομένην αυτού μητρίδα μετέβη",

ώς έλεγε ο καθηγητής και φίλος του Νικάνδρος Ζανούβιος, "αποδυθείς, όλη ψυχή και καρδιά εις τον υπέρ πίστεως και πατρίδος ιερόν αγώνα", κατά ιδιόγραφο χειρόγραφο του ίδιου του Κριτοβουλίδη.

Στην Κρήτη, από τον Νοέμβριο κιόλας του 1821, με τον σχηματισμό της Επαναστατικής Διοικήσεως, ο Κριτοβουλίδης ορίζεται συγγραμμάτας, μαζί με τον Νεόφυτο Οικονόμου, της Διοικήσεως αυτής, και κατόπιν Διευθυντής του Γραφείου Διοικήσεως, ενώ στη Γενική Συνέλευση των Κρητών, στους Αρμένους το 1822, είναι πληρεξούσιος Αποκορώνου. Πληρεξούσιος είναι και στη Συνέλευση της Αρκοΰδαινας του επομένου έτους. Διετέλεσε, ακόμη, σύμβουλος του Σήφακα, Γενικός Γραμματέας του Επαρχείου Αποκορώνου (1824), μέλος της Τριμελούς Διοικητικής Επιτροπής (1825), στην οποία είχε αναθέσει η Κεντρική Κυβέρνηση της Ελλιάδας την διακυβέρνηση της Κρήτης, και, κατόπιν (1828), μέλος του Κρητικού Συμβουλίου, της Προσωρινής δηλαδή Κυβέρνησης της Κρήτης, εκ μέρους της οποίας ο Κριτοβουλίδης, "μετά του μεγάλου Μαυροκορδάτου και του Γ. Καλλήεργη" μεταβαίνουν στο Ναύπλιο "ίνα προσφέρωσι τα σεβάσματα των Κρητών" στον Καποδίστρια. Στην Δ' Εθνική Συνέλευση του Άργους, ο Κριτοβουλίδης ήταν πληρεξούσιος των αποίκων Κρητών.

Από το 1830 κι ως το θάνατό του έζησε στην ελεύθερη Ελλιάδα και υπηρέτησε σε σημαντικές διοικητικές θέσεις, όπου διακρίθηκε για την εντιμότητα, την ικανότητα και τη δικαιοσύνη του.

Η γυναίκα του λεγόταν Ταρασή, με την οποία είχε αποκτήσει δύο παιδιά, τον Σοφοκλή και τη Φαίδρα.

Στα τελευταία χρόνια της ζωής του, γέρων και πένης, εξ αιτίας της εντιμότητας και της ανιδιοτελείας του, ζει τώρα, όπως διαβάζουμε σε χειρόγραφο του 1865, "εις αθλίαν κατάστασιν, διά των ευτελεστάτων πόρων, επιβεβαρυμένος με οικογένειαν". Αυτός που, όπως δείχνουν τα διασωθέντα έγγραφα, έδωσε, για τις ανάγκες της Πατρίδας, γονείς, αδελφία, εστία και περιουσία: ο ανώτερος αυτός διοικητικός και οικονομικός υπάλληλος, που διαχειρίστηκε απέραντες τότε "εθνικές γαίες". "Διορισθείς", ήξει ο Αντωνιάδης, "εις διαφόρους οικονομικές υπηρεσίας, απέδειξε την τιμιότητά του. Η Αίγινα, Ύδρα και άλλα μέρη είναι μάρτυρες της διαγωγής του, καθώς και αυτή η επί των οικονομικών Γραμματεία".

Πέθανε στις 4 Ιουλίου 1868, και ο Νικάνδρος Ζανούβιος τον αποχαιρετά στην Αγία Ειρήνη των Αθηνών, εγκωμιάζοντας τη φρόνηση, την καρτερία, την αγαθότητα και τιμιότητά του:

"Ο πολύτιμος αυτός ανήρ εγκαταλείπει χήρα και ορφανά εν άκρα πενία: αλλή τοιαύτη η μοίρα των αγωνιστών".

"Τοιαύτη" όμως ήταν η μοίρα και του ευγενούς Νικάνδρου. Είκοσι χρόνια μετά, στις 12 Μαΐου 1888, διαβάζουμε σε φύλλο της εποχής: Χθες ευρέθη νεκρός εν τω δωματίω του, επί της οδού Σόλωνος, ύπτιος επί της κλίνης, ως να εκοιμάτο, ο ανά την πόλην ημών (...) γνωστότατος Νικάνδρος Ζανούβιος (...). Ως εξηκριβώθη δε υπό του αστυιάτρου απέθανεν εξ αστίας, διότι άνευ θέσεως, προ ενός και επέκεινα έτους, ουδένα πόρον είχεν προς εξοικονόμωσιν της τροφής του τουλάχιστον... Είχε προηγηθεί ο Βασιλείος Χάλης, που "άπασα η ακίνητος περιουσία του" είχε αναλωθεί "διά τας χρείαις της πατρίδος". "Και απέθανεν εν πενία" και αυτός, το 1846, εξόριστος στο Ναύπλιο...

ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΑΡΜΕΝΙΑΝΗ ΠΡΩΤΙΑ

Οι Αρμένιοι δεν είναι μόνο Ιστορία

Το χωριό μας έχει, ασφαλώς, μια ιστορία μακρά, ζηλευτή και ηρωική, θαυμαστών έργων και ανθρώπων μεγάλων. Κι όχι μόνο των Αρμάτων, αλλή και των Γραμμάτων, των Τεχνών και των ειρηνικών επαγγελμάτων.

Εκτός όμως από το ιστορικό παρελθόν, το χωριό αυτό έχει κι ένα παρόν, που προκαλεί έπαινο και θαυμασμό φίλων, γνωστών και χωριανών, αλλή και αγνώστων και ξένων, που γράφουν, δημοσιεύουν και μας μπέβουν ευχές και το χαιρετισμό και θαυμασμό τους για τούτη τη νέα ανθοφορία των Αρμένων, και την επιτυχία που 'χουνε τα παιδιά τους στα δύσκολα αθήνια, όπου παλεύουν και μετριούνται ο νους τ' ανθρώπου, η ανθρωπιά του, η καρδιά του και ο πολιτισμός του.

Στα φύλλα της ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΗΣ θα ιδούμε και θ' ανταμωθούμε μ' αυτή τη νέα φρουρά των Αρμένων, τ' Αρμενιανάκια μας, το νέο σώμα, αίμα και πνεύμα του χωριού, που τα ονόματά τους κοσμούν και με τα έργα τους τροφοδοτούν πνευματικά επιστήμες, Γράμματα, Τέχνες και επαγγέλματα, όπου γης κι αν ζούνε, κατοικούνε και δρύνε.

➤ Ο καθηγητής Νίκος Μιχ. Χριστοδουλάκης, οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού.

Ένα από αυτά τα νέα παιδιά του χωριού μας είναι και ο Νίκος Μιχ. Χριστοδουλάκης που οι επιστήμονες, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, γνωρίζουν το ήθος και την επιστημονική του, τον τιμούν και αξιοποιούν το έργο του. και τα έγκυρα επιστημονικά και δημοσιογραφικά φύλλα, δικά μας και ξένα, εξαιρούν την προσωπικότητά του και δημοσιεύουν τα κείμενά του.

Η είδηση ότι ο Ν. Μ. Χριστοδουλάκης ανέλαβε οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού χαιρέτισκε και προβλήθηκε από τις στήλες του αθηναϊκού Τύπου, είναι δε δηλωτική της αξίας του νέου επιστήμονα η φράση σχετικού άρθρου, που δημοσιεύτηκε στο ειδικό ένθετο πληροφορικής της "Κυριακάτικης Ελευθεροτυπίας" INFO στις 3-3-1996, πως ο πρωθυπουργός "κέρδισε" τον Νίκο Χριστοδουλάκη:

Ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης και η οικονομική πολιτική "κέρδισαν" τελικά το Νίκο Χριστοδουλάκη από τη γενική γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας. Περισσότερο από ένα μήνα μετά την εκλογή της νέας κυβέρνησης, ο Ν. Χριστοδουλάκης αρνήθηκε τη θέση του Γενικού Γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας και "οδεύει" για οικονομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού. (...) Ο κ. Χριστοδουλάκης που ως γενικός γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας συνδέθηκε με την πραγματοποίηση και κατανομή των 152,6 δισ. του πακέτου Ντελέρ για την έρευνα, παρέμεινε στη θέση του έως ότου ολοκληρωθεί ένας "ανοικτός κύκλος" των μέχρι σήμερα καθηκόντων του. Ο Ν. Χριστοδουλάκης μεταφράζει το χαρακτηρισμό "info-κυβέρνηση" που δόθηκε στην κυβέρνηση Σημίτη με δύο τρόπους:

"Η κοινωνία της πληροφορίας δεν είναι τόσο να παίζει κανείς με τα μαγικά τρικ και χρώματα της οθόνης όσο το να αξιοποιεί την κατάλληλη πληροφορία. Τουλάχιστον ως φιλοδοξία της κυβέρνησης, αυτό υπάρχει.

Ένα άλλο στοιχείο που μπορεί να τη χαρακτηρίσει ως "info-κυβέρνηση" είναι η μεγάλη σημασία που δίνει στην προαγωγή συστημάτων σύγχρονης επικοινωνίας. Δεν το εννοώ μόνο σε σχέση με κάποιο συγκεκριμένο δίκτυο. Νομίζω ότι πολλή κρίσιμα ζητήματα του κυβερνητικού χώρου, όπως όσα σχετίζονται με το υπουργείο Οικονομικών, επιδιώκεται να αντιμετωπιστούν εντατικά με την υιοθέτηση σύγχρονων τεχνολογικών μεθόδων". (...)

➤ Ο Νίκος Χριστοδουλάκης είναι 44 ετών, καθηγητής Οικονομικής Ανάλυσης στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Από τον Νοέμβριο του 1993 έως τον Φεβρουάριο του 1996 διετέλεσε Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας. Την περίοδο 1992-94 ήταν Αντιπρύτανης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Σπούδασε αρχικά στο ΕΜΠ (1970-75) και αργότερα παρακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Καϊμπριτζ, όπου έκανε τη διατριβή του με θέμα τον "Σχεδιασμό οικονομικής πολιτικής υπό συνθήκες αβεβαιότητας".

Είναι μέλος πολλών ερευνητικών ομάδων και ινστιτούτων οικονομικής πολιτικής, μεταξύ των οποίων και του Centre

for Economic Policy Research στο Λονδίνο, του Ινστιτούτου Tinbergen στο Άμστερνταμ και του Κέντρου CERGE της Πράγας.

Έχει εργασθεί ως Ανώτερος Ερευνητής στο Τμήμα Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Πανεπιστημίου του Καϊμπριτζ

Ο καθηγητής Νίκος Μιχ. Χριστοδουλάκης

(1984-86), ως Ερευνητής Jean Monnet στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας (1989-90), καθηγητής του Μεταπτυχιακού Τμήματος του Πανεπιστημίου Καρόλου της Πράγας (1992-1993), και επισκέπτης-ερευνητής στο London Business School. Έχει δημοσιεύσει πολλές εργασίες και άρθρα σε θέματα οικονομικής πολιτικής, οικονομικών διακυμάνσεων και προβλήσεων.

➤ Ένα κείμενο γραμμένο και δημοσιευμένο πριν δέκα χρόνια

Καταχωρούμε πιο κάτω ένα κείμενο ελληίδας και υπερφάνειας, εμάς των ώριμων στην ηλικία Αρμενιανών, για τα νέα παιδιά του χωριού, όπως αυτό δημοσιεύτηκε, πριν δέκα χρόνια, στα "Χανιώτικα Νέα" και στη "Φωνή του Αποκορώνου", όταν ο Νίκος Μιχ. Χριστοδουλάκης, μετά από λαμπρές σπουδές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, έγινε καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο και στο Πολυτεχνείο Κρήτης:

«Η στήλη αυτή εγκωμιάζοντας τους νέους επιστήμονες της Επαρχίας μας, εκφράζει, πιστεύουμε, ένα δημόσιο αίσθημα στοργής και υπερφάνειας γι' αυτά τα νέα παιδιά, που στην κρίσιμη δεκαετία του '70 ήταν από 15 ως 25 χρόνων, και σήμερα είναι καθηγητές Πανεπιστημίου, συγγραφείς, πνευματικοί οδηγοί και ηγέτες συνδυάζοντας την ορμή, τη

δύναμη, την ομορφιά και τη φρεσκάδα της ηλικίας τους, με μια γερή γνώση και σοφία, που κατακτήθηκε με σκληρή άσκηση, εργασία και δοκιμασία.

Ο λόγος σήμερα για τον Νίκο Χριστοδουλάκη, μόλις τριάντα τριών χρόνων (γεννήθηκε το 1952 στους Αρμένους), δόξατορα του Πανεπιστημίου του Καϊμπριτζ, επίκουρο καθηγητή της ΑΣΟΕΕ και επισκέπτη καθηγητή του Πολυτεχνείου Κρήτης:

Ουσιάτικων γραμμών αυτών, μιθώντας κατ'επανάληψη για διαλεκτούς πνευματικούς ανθρώπους της Επαρχίας μας, έχει την πεποίθηση ότι φέρνει κι ένα μήνυμα αισιοδοξίας και πίστης: πως ο τόπος αυτός, που τόσο αγώνες, αγωνίες και θυσίες χρειάστηκαν για να είναι σήμερα ελεύθερος, μπορεί και να μην πάει "πυρ πυριού κι άνεμος ανέμου". Ένα μήνυμα, που το 'χουν ήδη λάβει τα νέα παιδιά του χωριού του, βλέποντας το φίλο τους στο πανικό, στη διασκέδαση, στη συντροφιά και στη δουλειά, να διδάσκει σήμερα στο Πολυτεχνείο Κρήτης, Πληροφορική και Στατιστική. Ένα νέο παιδί, με γνώση και φρόνηση, που θυμίζει τους στίχους του Ερωτόκριτου, όταν ο ποιητής μιλάει για έναν "υγιό φρόνιμο κι αξαζόμενο που 'χε γερόντου γνώση, οι λόγοι του ήσανε θροφή κι η ορμηλιά του βρώση".

Η γενιά μου, που πίστεψε στις αξίες της Ελευθερίας, των Γραμμάτων και της Παιδείας, η γενιά των πατέρων αυτών των νέων σειτών της Επιστήμης, χαιρέται για τα υψηλά τους πετάγματα, κι εύχεται να φτάνουν πάντα στα "ώραιοι και στα μεγάλα". Και, τουλάχιστο, αυτά τα παιδιά, "πολλά χαϊράμενη ζωή στον κόσμο να περάσουν".

ΧΑΡ. ΜΠ.

☞ συνέχεια από τη σελίδα 1

Ρόδο σου μπέμπω, μάθια μου, του ρόδου κάνω χάρη απ' τη δικιά σου ομορφιά κι εκείνο για να πάρει. Κι αν ούλα τ' αλησιμόνησε, μιας μόν' αυγής θυμήσου, όντε σ' εφίθου κι έλεγες: "νύχτα 'ναι και κοιμήσου"! Κι α δε θυμάσαι τα πολλά, θυμήσου και τα λίγα, θυμήσου πως επαίζαμε στο δώμο, στην καλήβα τότες ε;

διόθε την τρίκα που 'θεθε να ξεφανερωθούμε, κι ως τα ψαρόκια στο γυαλό στον κέρτο να πισατούμε.

Ώρα καλή, το λοιπόν, αναγνώστη μου μερωντικέ, κι ο θεός να δώκη να περάσει οργήγορις η κατοιφάρα, "νάρε" Αύγουστος και Γυαλιστής, γ' ανταμωθούμε πάλη". Κι ως τότες: "Γλέντα τον ψεύτη το ντουιά γιατ' ο καιρός διαβαίνει".

Η ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ
Κι ένας καθημαράς τση,
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

Εξέχασα, αναγνώστη, να σου πω πως είμαι και... χαρισματική. Χάρισμα, δηλαδή, θα τα μοιράζουμε τα φύλλα μου, σ' όσους το πεθυμούνε.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ

ΤΗΣ ΝΕΛΛΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΤΕΡΕΖΑΚΗ

Δύο διαδεχτοί άνθρωποι του χωριού μας, που πρώτοι εκείνοι είχαν οραματιστεί την έκδοση της εφημερίδας αυτής, δεν μας συντρόφευσαν στις συνάξεις που κάναμε ώσπου να τη δρομολογήσουμε, γιατί, αλλοίμονο, χρόνια τώρα, τον ανεξήπνητον ύπνο κοιμούνται στο κοιμητήρι μας του Προφήτη Ηλία...

Οι επιμελητές της εφημερίδας, που γνωρίζουν την αγάπη όπου είχαν κι οι δυο τους για το χωριό, την αγωνία και τον αγώνα τους να συλληχθεί, να διαφυλαχθεί και να διαδοθεί η ιστορία και ο πολιτισμός του, είναι βέβαιοι πως η ψυχή τους θα αγαλλιάσει όταν θα πάρει το άγγελο πως το όνειρό τους είναι πραγματικότητα τώρα και τα γραφτά τους, τα γραμμένα γι' ανθρώπους και τόπους αρμενιανούς κι εμπνευσμένα απ' αυτούς, τιμούνε ετούτο το "φύλλο": κι εμείς τους τιμούμε δημοσιεύοντάς τα από τα πρώτα, στο πρώτο μας κίβλοσ φύλλο της εφημερίδας μας ετούτης των Αρμενιανών, της ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΗΣ μας.

Η ΑΠΟΣΠΕΡΙΔΑ

της Νέλλης Παπαγιαννάκη

(Από το "Χαμένο ημερολόγιο", ανέκδοτο)

"Τ' αφιερώνω στη μνήμη όλων αυτών των αγνών κι αγνοημένων μορφών, που στα μικράτα μου, σπήνανε τις αξεχάστες κείνες αποσπερίδες στους Αρμένους, στσι "Κούκλες".

Σα βράδουαζε, θυμούμαι, μαζευόταν οι γειτόνισσες, η Αντωνανάκαινα, η Σοφοκλήνα, η Σαντορινιά, η Παπαδογιάννα και η Οθώναινα, μαζευότανε έξω από το σπίτι της θείας μου, έβγαινε κι η γιαγιά μου πρώτη-πρώτη, να κάτσουνε στη δροσιά, "ν' αποσπερίσουνε". Το σπίτι της θείας μου, το πατρικό δηλαδή της Μάνας μου, βρισκόταν σ' ένα ύψωμα, απέναντι από το νεκροταφείο, στην άκρη του χωριού, τις "Κούκλες". Έτσι λέγανε τον τόπο γιατί στην Τουρκοκρατία κατοικούσαν εκεί όμορφες Τουρκάλες, όχι πολύ παστρικές, έτσι μου 'λεγε η γιαγιά μου, και δώσανε τ' όνομά τους στην τοποθεσία. Μαζευόταν λοιπόν οι γειτόνισσες, λέγανε τα νέα της ημέρας, ποιος ήρθ' από τη χώρα ποιος παντρεύτηκε, πώς ήταν η σοδειά. Περνούσε πολλές φορές κι η Μαρία η Καθογρά, αργά, νυχτωμένα, μ' ένα σακί στον ώμο ή ένα καλήτι παραμάσκαλη, καλησπέρριζε την ομήγυρη, χαιρετούσε ιδιαίτερα τη γιαγιά μου, "καλησπέρα Ξαδέρφη, και από ται Καθσοκιάδες έρχομαι" και καθότανε να ξεκουραστεί, ν' αποσπερίσει. Μάθαινε τα νέα, έλεγε τα δικά της κι έφευγε νωρίς "να πά να ψήσω πράμα Ξαδέρφη, καλή νύχτα σας".

Από τούτες τις αποσπερίδες, μου 'μεινε μια βαθιά νοσταλγία, ήταν η αστροφεγγιά στις "πλακούρες", ήταν η γαλήνη, ήτανε τα μικράτα μας κι όλα ήταν ωραία, έννοια δεν είχαμε, όλα ήτανε μαγευτικά σαν τα παρόμυθια. Τις έχασα τούτες τις αποσπερίδες, τις έχασα και μου 'μεινε "η αποσπερίδα", μια λέξη μοναχά να τη λέω και μ' αρέσει και φαίνεται πως τη λέω συχνά και με γελούνε, δε με νοιάζει, μου μένει η λέξη να με μαγεύει, δε μου φτάνει, δεν πειράζει, "όι, όι μη φύγεις" λέει ο Μιχάλης, "κάτσε ν' αποσπερίσομε" και με γελά καθωσυνάτα. Ν' αποσπερίσομε, ο Μιχάλης "κάτσε δα ν' αποσπερίσομε", μα κείνες τις αποσπερίδες πού να τις ξαναβρώ, τα χρόνια φύγανε, το ξέρω δε καθήκανε, χαλάλι σου γιε μου, αγάπη μου, που μου τα πήρες μα για μας τα χρόνια φύγανε, οι πλακούρες, φύγαμε και τις αφήσαμε, οι γειτόνισσες, φύγανε και μας αφήσανε, κι αποσπερίζουνε στον κάτω κόσμο, παρέα μεγάλη, κάθε βράδυ αποσπερίζουνε κι έννοια δεν έχουνε για μας.

Μοναχά η Σοφοκλήνα αποξεχάστηκε κι αποσπερίζει χρόνια τώρα όζω από την πόρτα του Χάρου. "Πάρε με Χάρε μηλιό, πάρε με". Εκείνος δεν ακούει, φωνάζει κι η Σαντορινιά από το κοιμητήρι του Προφήτη Ηλία "έλα γειτόνισσα, καλή 'ναι 'να 'δά, βγορίζε, έλα ν' αποσπερίσομε", ζηλεύει η Σοφοκλήνα, "έρχομαι" λέει, μια στιγμή, ύστερα δειλιάζει, "κάτσε γειτόνισσα ανασημένη" γνέφει κι η Αντωνανάκαινα από την ισκάδα του Προφήτη, "καλή 'σαι του 'δά γειτόνισσα, κάτσε να χαρείς τα μάτια σου", η γιαγιά μου δε γνέφει, δε μιλά, χαμογελά μοναχά "χαιρετώ σε γειτόνισσα" και πνίγει το χαμόγελο μέσα στο μαύρο μαντήλι "χαιρετώ σε κι αγαπώ σε", ανθίζουνε οι ασφοντλήσι στις πλακούρες κάθε χρόνο, ανθίζουνε κι οι μαργαρίτες, μικρές μικρές μαργαρίτες άσπρες και κίτρινες, βλέπει η Σοφοκλήνα από το παραθύρι, αναπνέει βαθιά, "όμορφος ο παντέρμος κόσμος", δυσκολεύεται ν' αναπνέυσει, "Πάρε με Χάρε", "μην την ακούς, μην την ακούς" φωνάζει η κόρη της Σοφοκλήνας αλαφιασμένη, "μην την ακούς", ο Χάρος, μπερδεύεται, παίρνει την κατά ρούγα "ο παράτα με" της γνέφει από μακριά, "άλλη δουλειά 'χω τώρα... πάτα με" και κονεύει στα "καταλείμματα" τα βουλισμένα τούρκικα κονάκια, διηλη από το μονοπάτι του Βουσαά.

ΕΝΘΥΜΗΜΑΤΑ

του Μιχάλη Λάμπρου Τερεζάκη

➤ Ο Γιάννης Νικ. Σκανδάλης και η "ΗΧΩ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ" του 1932. Το καλοκαίρι του 1932 οι νέοι της εποχής εξέδιδαν εφημερίδα, "ΗΧΩ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ", με πρωτοπόρον τον μετέπειτα δικηγόρον Αθηνών, αείμνηστον Γιάννη Σκανδάλη του Νικολάου, του οποίου τον πρόωρον θάνατον, σε ηλικία 35 χρόνων, θεωρώ μεγάλην απώλειαν διά το χωριό μας. Ήταν τέρας ευφυίας και εξυπνάδας. Κατά την κατοχή του είχε ανατεθεί ο ρόλος του συνδέσμου όλων των πολιτικών αρχηγών. Επειδή ο ρόλος του έγινε γνωστός και εκινδύνευεν ανά πάσαν στιγμήν, του υπεδείχθη να φύγει εξ Αθηνών και πήγε στο βουνό (Κορυσάδες), όπου, αργότερον, η ΠΕΕΑ. Στενοί του συνεργάτες οι Ματθίος Μουντοκαλήκης, αργότερον πολιτικός μηχανικός, Γιάννης Θεοδωράκης, Ηλίας Μπουρνάζος, Μιχάλης Τερεζάκης, Γεώργ. Χριστοδουλάκης, Γεώργ. Φρεσκάκης, Γεώργιος Βασμουλάκης, Μανώλης Παρασκευάκης και άλλοι νέοι της εποχής.

➤ Από τα παλιά χρόνια ενθυμούμαι τον γέρον Παναγιωτάκη Καραγιαννάκη τον επωνομαζόμενον Σαμαρά, που τον έλεγαν και Πουλιάκι, γιατί στα νειάτα του πετούσε σαν πουλί, τόσο γρήγορος ήταν. Όπως έλεγαν, κάποτε τον έστειλαν στο Καστέλι Κισιάμου να ειδοποιήσει γιατρό να έλθει στο χωριό για άρρωστο. Πήγε, τον κάλεσε και ο γιατρός τού είπε, φεύγα και έρχομαι, μόλις σελέσω το άλογό μου. Μα ο ωκύππος Σαμαράς έφθασε εις Αρμένους εκ Καστελίου με τα πόδια πριν από τον γιατρό, ήλθε μετά με τον καηπάζον άλογο του.

➤ Ο Ευθύμης Χριστοδουλάκης (Μαυρογεννάκι) ήταν ποιητής. Μετά την αποτυχία του δημοκρατικού κινήματος του 1935, εις τον οποίον έλαβεν ενεργόν μέρος και εφυλικίσθη, μαζί με τους Κατήλιβρετάκον Εμμανουήλ, έφεδρον ανθυπολοχαγόν και Χαλβαδάκη Προκόπη Ιοκεία, έγραψεν, τύπως και κυκλοφόρησε ποίημα σε βιβλιαράκι, εις το οποίον περιγράφει τα δεινοπαθήματά των. Επίσης ο ίδιος εθρυμμάτιζε ποτήρια κρασιού με τα δόντια του, τα μασούσε και τα κατάνιπε!

➤ Ο πατέρας μου Λάμπρος Τερεζάκης ήταν οδοντογιατρός! Ενθυμούμαι ότι στον μπεστακτό είχε το εργαλείο (μια ντανάλια). Ερχόταν οι χωριανοί, των έλεγε, ποιο δόντι σε πονεί, του έδειχναν και εν συνεχεία το ξερίζωνε. Ενθυμούμαι επεισόδιο με τον αδελφό του Τερεζονικοή, που όταν έβγαθε ο... "γιατρός" το δόντι, ο Τερεζονικοής εκνευρισμένος του είπε:

- Άλλο σου είπα κι άλλο μούβγαλες. Και ο πατέρας μου του απάντησε:

- Εκείνοια που μούδειξες έβγαλα.

- Ε, βγάθε μωρέ και το άλλο το παντέρμο, γιατί αυτό πονεί.

Αφού έβγαθε και το άλλο, με μια τσικουδιά αποθύμανε τις πληγές, έδωκε και τ' άρρωστου να πει κι αυτός δυό τρεις τσικουδιές και την άλλη μέρα τούρθε ευχαριστημένος, γιατί κοιμήθηκε με την ψυχή του.

➤ Ο Γιάννης Τσελεπής, της οικογενείας Μαραγκουδάκη, προ του 1910 βρίσκεται στην Αμερική, όπου παίρνει γράμμα από τη μητέρα του, η οποία του γράφει πως:

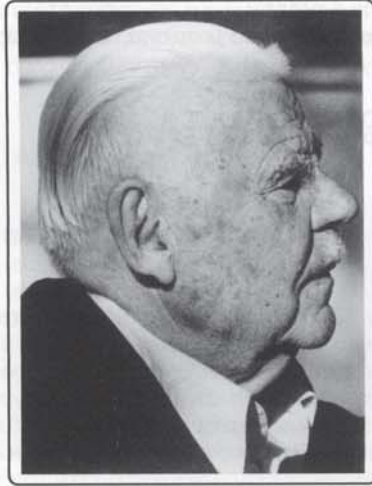
- Οφέτος, Γιάννη, είναι μεγάλη βεντέμα.

Μόλις το διάβασε ο Γιάννης, αποφάσισε να ετοιμαστεί για νάρθει στο χωριό, για να μπει αλετριβιδιάρης σε φάμπρικα, όπως και έγινε. Μου το διηγήθηκε ο ίδιος.

Γεώργιος Μιχελογιάννης

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μέρος μιας διάλεξης με το Σήφη Μιχελογιάννη που έγινε στο δημαρχείο Χανίων στις 14/7/1993, οργανωμένη από την Ιστορική, Λογογραφική και Αρχαιολογική Εταιρεία Κρήτης (ΙΛΑΕΚ), για τους βουλευτές του Αποκορώνου και αποτελεί μια ευγενική προσφορά του στη εφημερίδα μας. Η εφημερίδα θεωρεί ότι το χρέος της προς τον Γεώργιο Μιχελογιάννη δεν εξαντλείται με αυτό το κείμενο και σύντομα θα επανέλθει.

Γεννήθηκε το 1901 στη Ραμνή Αποκορώνου Χανίων, από Ραμνιανούς γονείς, τον Ιωσήφ και την Ασπασία Μιχελογιάννη, το γένος Γεωργουδάκη, που απέκτησαν άγιο ένα αγόρι και επτά κορίτσια. Το άγιο αγόρι ήταν ο αείμνηστος συνταγματάρχης πολεμικής διαθεσιμότητας και ήρωας των Βαλκανικών Πολέμων και της Μικράς Ασίας Δημήτριος που πρωταγωνίστησε στην Εθνική μας Αντίσταση τον καιρό της γερμανικής κατοχής.

Ο Γεώργιος Μιχελογιάννης έμαθε τα πρώτα του γράμματα στο Δημοτικό Σχολείο της Ραμνής, όπου εφοίτησε ως την 4η τάξη. Τις τελευταίες δύο τάξεις τις έβγαλε στο Φρε και στη συνέχεια πήγε στο Γυμνάσιο του Βάμου. Τελειώνοντας το Γυμνάσιο του Βάμου μπήκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας. Δεν μπόρεσε όμως να αρχίσει αμέσως τις σπουδές του, καθώς η φυματίωση, που θέρριζε το φτωχό παιδί της εποχής εκείνης, τον έριξε για ένα χρόνο στο κρεβάτι. Μετ' εμποδίων λοιπόν ο Γεώργιος Μιχελογιάννης ολοκλήρωσε τις ιατρικές του σπουδές το 1930 και άρχισε να ασκεί την ιατρική ως γενικός γιατρός στο Νο Χωριό Αποκορώνου για λίγους μήνες και στη συνέχεια στους Αρμένους.

Ο Γεώργιος Μιχελογιάννης το 1936 παντρεύτηκε τη Στέλλα, το γένος Βογιατζάκη, από το Κόκκινο

Χωριό Αποκορώνου, με την οποία απέκτησε ένα γιο και μια θυγατέρα, το Σήφη Μιχελογιάννη, Αναπληρωτή Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης και την Ασπασία σύζυγο του δημοσιογράφου Χαράλαμπα Παπαδάκη.

Στους Αρμένους Αποκορώνου ο Γεώργιος Μιχελογιάννης υπηρέτησε το λαό της επαρχίας ως το 1983, οπότε αποσύρθηκε από το επάγγελμα του γιατρού. Ο Γεώργιος Μιχελογιάννης εκλέχτηκε βουλευτής Χανίων με την Ένωση Κέντρου το 1963 και το 1964 σε μια κρίσιμη περίοδο για την πορεία του τόπου. Η κοινοβουλευτική εκείνη περίοδος δεν έμελλε να ολοκληρωθεί, καθώς η χούντα των συνταγματαρχών κατέλυσε το δημοκρατικό πολίτευμα το 1967. Η Βουλή έκλεισε και ο Γεώργιος Μιχελογιάννης, που δεν έπαψε ποτέ να διακοινηθεί την ιατρική, αφοσιώθηκε πλέον ολοκληρωτικά σε αυτήν ως το 1983, που βγήκε στη σύνταξη σε ηλικία 82 χρόνων. Στο ΤΣΑΥ στα κεντρικά γραφεία στην Αθήνα μου έλεγαν, όταν ως βουλευτής ρώτησα για τα θέματά του "Εμείς έχουμε ακούσει ότι ο θεός σου δεν παίρνει λεφτά από τους αρρώστους. Γιατί δεν έρχεται να πάρει τουλάχιστον την σύνταξή του; Πότε περιμένει να την πάρει;".

Ο Γεώργιος Μιχελογιάννης υπήρξε ως γιατρός ο ευεργέτης του Αποκόρωνου και των κατοίκων του. Πάνω από μισό αιώνα, με βροχή και με χιόνια, με τα μουλιάρια και τα γαϊδουράκια, μέρα και νύχτα, έκανε τον παθογόνο και το μαιευτήρα και ασκούσε και οποιοδήποτε άλλη ιατρική ειδικότητα, καίτοι γενικός γιατρός. Υπηρέτησε τον Αποκόρωνο και τα Κεραμιά και έφτασε και σε χωριά και άλλων επαρχιών. Υπήρξε ο Άγιος Παντελεήμονας, όπως τον έλεγαν. Έλεγαν δε, όταν πολιτευόταν, ψηφίστε τον Άγιο Παντελεήμονα και όλοι ξέρανε ποιον εννοούσαν. Ήρθε για να πληρώσει τις ανάγκες των περιστάσεων και των καιρών. Είναι ένας ζωντανός θρύλος της επαρχίας μας και του τόπου μας. Τέτοιες εποχές δεν ξαναρχονται, αλλά και τέτοιοι άνθρωποι δεν ξαναγίνονται και δεν ξαναγεννιούνται. Ο Γεώργιος Μιχελογιάννης δεν έχασε ποτέ τη φτώχεια και τους φτωχούς και τους υπηρέτησε πιστά όλα αυτά τα χρόνια. Μπήκε στην πολιτική, αλλά δεν περιέμενε ποτέ κάποια ιδιότητα, για να επιβεβαιώσει την προσωπικότητά του. Αυτή την απέκτησε βοηθώντας τους φτωχούς και αντιμετωπίζοντας τη σκληρή πραγματικότητα. Άλλωστε δεν είχε σκοπό να πολιτευτεί, άλλοι το σκεφτήκανε. Αν είναι για κάτι υπερήφανος, είναι για τις υπηρεσίες του, τις επιτυχημένες μάλιστα, γιατί υπήρξε πολύ καλός γιατρός, στους άρρωστους του. Όπως ήγει, ξεγέννησε πάρα πολλούς γυναικείους, παραστάθηκε σε χιλιάδες γέννες και ποτέ δεν του πέθανε μια γυναίκα από σηψαιμία, πράγμα που συνέβαινε ακόμη και μέσα στα Νοσοκομεία της εποχής εκείνης.

Αξίζει να προσθέσουμε αυτό που απάντησε ο Γεώργιος Μιχελογιάννης στην ερώτηση των φίλων του: "Τι είδες γιατρέ, στο παλάτι, όταν ο Γεώργιος Παπανδρέου σας υποχρέωσε να το επισκεφθείτε μετά την ορκωμοσία του Κωνσταντίνου Γκλήσιμπουργκ;" "Ένα πράγμα είδα μόνο. Είδα που πάνε τα λεφτά του κόσμου!".

Σήφης Μιχελογιάννης

Με λύπη πληροφορηθήκαμε το θάνατο του Γεωργίου Μιχελογιάννη πριν την κυκλοφορία της εφημερίδας. Η "Ε" εκφράζει τη βαθιά της θλίψη και τα θερμά της συλλυπητήρια στην οικογένειά του. Τιμώντας τον νεκρό η Κοινότητα των Αρμένων, ο Σύλλογος των Αρμενιανών της Αθήνας "Ο Κρητοβουλίδης" και η ενορία των Αρμένων θα τελέσουν 40ήμερο μνημόσυνο στις 23 Ιουνίου 1996 στους Αρμένους.

Κωστής Τσακιράκης

Αγαπημένε μου συμμαθητή

Έρχομαι από του Βάμου. Έτσι το θέλησε η μοίρα! Να μάθω στου Βάμου, στο Βάμο των γυμνασιακών μας χρόνων, των χρόνων εκείνων που ζυγιάζαμε το βάρος των πέλξεων, το χαμό σου... Μου τότε ο Μιχάλης ο Καμαριώτης από τη Κάινα, που 'ναι τώρα ήλικαίρχνος στο σχολείο μας. Δίπλα μου ήταν εκείνη τη στιγμή ο Μανόλης ο Ποιάκης απ' τη Γιωργιούπολη, τον θυμάσαι το Μανόλη το, έτσι δεν είναι; Ένα θρανίο μπροστά από σένα. Ήταν πριν έρθει η ώρα μου να διαβάσω στην εκδήλωση για τα εκατό χρόνια της πολιορκίας του Βάμου ένα σχετικό ποίημα που είχε τότε συνθέσει ο Παντελογιώργης... Παγώσαμε! Χαρακιά πικρή από σκληρή μάχαιρι... Ο Κωστής;; Πως είναι δυνατόν;

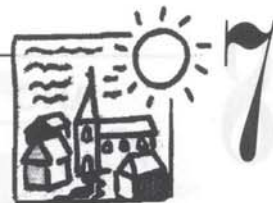
Σε θυμάμαι στο γυμνάσιο! Ψηλός, πρώτο μπόι, ωραίος, με μια μπάλια του μπάσκετ πάντα αναμύσχαλα και με την αυλακία της ήβεντας στα μάτια σου! Στα ωραία εκείνα μάτια που στις άκρες τους έβρισκαν απόσκιο οι ελιπίδες για μια καλύτερη ζωή...

Ο άνθρωπος, ήνε, πως είναι σπάνιο είδος στη φύση και στην ιστορία. Τ παιδί του Βάμου, τα γυμνασιόπαιδα της δεκαετίας του '60, που πηγαίναμε στο Γυμνάσιο όπου βασιλεύει ο μάγιστρος Γιάννης ο Κλωνάρης, με την ουλή τ' ονειρού στο ίδιο μέτωπο, είμαστε ακριβώς η επιβεβαίωση αυτού του λόγου: Η βασιλική απ' το Γαβαλοχώρι, ο Χρήστος από τις Βρύσες, ο Στέλιος από τον Τσιβαρά, η Μαρία απ' τον Αλικάμνο, ο... Και βέβαια εσύ! Ο Κωστής με το μεγάλο μπόι, το μεγαλύτερο χαμόγελο και με την - αλίμονο - πολύ μεγάλη καρδιά... Τα χρόνια πέρασαν και δεν σε ξανάδα, είχα ακούσει πως ήσουν στην Αμερική, παρά μόνο εκεί γύρω στα 1987 στο Μεσογειακό Ινστιτούτο. Σε γνώρισα αμέσως. Με κατάλαβες αμέσως... -Φερνάμε Κωστή, σου είπα. Κοντεύουμε τα σοράντα... -Μην το ήες, με μάλωσες τρυφερά, όπως τότε όταν ήσουν "αρχηγός μου" στην ομάδα μπάσκετ και δεν έβαλα ένα εύκολο καλάθι...

Σε είδα άλλες πέντε έξι φορές. Είμαστε κι οι δύο μας πάντα βιαστικοί... Πάντα λέγαμε ότι ένα βράδυ θα αμιζούμε και να τα πούμε... Θα κάναμε, λέγαμε, σκασιαρχείο από τις υποχρεώσεις μας, όπως τότε που το σκάζαμε αραιά και που από το σχολείο, και θα πίναμε μαζί ένα κρασί... Δεν τα καταφέραμε ποτέ, Κωστή! Το ξέρω δε θα μου κρατήσεις κακία γι' αυτό! Εσύ σε κανένα δεν κρατούσες κακία... Κι ύστερα το ξέρεις! Εκεί στον άλλο κόσμο που πας, δεν μπορεί παρά να συναντηθούμε... Όλοι μας! Με την ίδια αυλακία τ' ονειρού στο ίδιο μέτωπο... Αντίο φίλε!

Βαγγέλης Κακατσάκης

Σημ. Συν.: Το κείμενο αυτό εκφωνήθηκε ως επικήδειος στην κηδεία του Κωνσταντίνου Τσακιράκη που έγινε στους Αρμένους στις 12 Μαΐου 1996.

Το έργο της Κοινότητας των Αρμένων κατά το έτος 1995

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Αρμένων, που εξελέγη τον Οκτώβριο 1994, μόλις ανέλαβε τα καθήκοντά του, έθεσε σαν στόχους και προτεραιότητες τα φθέγοντα και χρόνια θέματα της Κοινότητας. Αυτά ήταν αφ' ενός μεν η καθαριότητα και η προστασία της υγείας των κατοίκων και αφ' ετέρου η κατά το δυνατόν αναμόρφωση διαφόρων χώρων του χωριού, καθώς και η προστασία και φυσικού πλούτου.

Στόχοι μας λοιπόν ήταν: 1. Τα σκουπίδια. 2. Η αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης (ίσωμ ήταν από αμιαντοσωλήνες). Η τοποθέτηση χλωριωτή και η προσπάθεια για να κατασκευαστεί καινούργια δεξαμενή. 3. Η διάνοιξη αγροτικών δρόμων. 4. Η επισκευή και συντήρηση κοινοτικών χώρων και δημοσίων κτιρίων. 5. ΟΑΔΥΚ.

1. Από τα πρώτα θέματα που θεώρησε το Κ.Σ. ότι πρέπει να λυθούν, ήταν το πρόβλημα της περισυλλογής των σκουπιδιών. Ο κίνδυνος να μετατραπεί το χωριό ολόκληρο σε σκουπιδότοπο, ήταν πλέον ορατός. Καθημερινά, έβλεπε κανείς την αυθόρμητη εναπόθεση των σκουπιδιών σε χαντάκια, άκρες του δρόμου, ρεματιές, ποταμιές, πηλατιές κ.λπ.

Πήλν, λοιπόν, της απαρόδεκτης εμφάνισης του χωριού, ο κίνδυνος για την υγεία των κατοίκων ήταν άμεσος και μεγάλος.

Το ίδιο πρόβλημα αντιμετώπιζαν και τα γύρω χωριά (Νιό-χωριό, Στύλος). Μετά από συζητήσεις, λοιπόν, με τους προέδρους αυτών των χωριών, καταλήξαμε ότι το πρόβλημα μη μπορώντας να αντιμετωπισθεί μεμονωμένα, έπρεπε να αντιμετωπισθεί από κοινού. Δεδομένου, λοιπόν, ότι αυτά τα χωριά είναι ουσιαστικά το ένα συνέχεια του άλλου, προκειμένου να επιλυθούν κάποια κοινά προβλήματα, δημιουργήσαμε τον "Σύνδεσμο Προστασίας Αξιοποίησης και Καθαριότητας Πηγών και Κύμπου Δυτικού Αποκόρφωσιν". Πετύχαμε λοιπόν να γίνεται η περισυλλογή των σκουπιδιών τρεις φορές εβδομαδιαία και να εναποτίθενται στο σκουπιδότοπο των Καλυβών, που είναι και ο μόνος νόμιμος και πληθροί τους όρους υγιεινής (υγειονομική ταφή σκουπιδιών) στο Νομό Χανίων. Μετά απ' αυτό, άρχισε λοιπόν η περισυλλογή των σκουπιδιών που είχαν συσσωρευτεί σε διάφορα σημεία επί σειρά ετών και η προσπάθεια αυτή συνεχίζεται ακόμα, παρόλο που τα οικονομικά της Κοινότητας είναι περιορισμένα.

2. Η αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης κρίθηκε απαραίτητη, δεδομένων των γνωστών, πηλών, επιπτώσεων, που έχουν στην υγεία μας ή χρήση αμιαντοσωλήνων στην ύδρευση.

Το 1995 λοιπόν, αντικαταστάθηκε ένα τμήμα περίπου 800 μ. από την επάνω γειτονιά (Καβρουλιάκη Ελένη) μέχρι περιοχή "Κούκλες" (Στυλιανομανωλάκη Τάσου) προϋπολογισμού 6.000.000 δρχ. Η ανάθεση του έργου έγινε από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων.

Δυστυχώς η ασυνέπεια των οργάνων έγινε αιτία να ταλαιπωρηθούν οι κάτοικοι. Παρά τις πιέσεις της Κοινότητας για να είναι πιο συνεπείς στο έργο που είχαν αναλάβει.

Το 1995 με πρωτοβουλία και αλληλεπίληξη προσπάθειες του προέδρου επιτεύχθηκε να επιχορηγηθεί η Κοινότητά μας με το ποσό των 5.000.000 δρχ., για αντικατάσταση και επέκταση του δικτύου ύδρευσης Αρμένων. Το έργο το δημοπράτησε η Κοινότητά μας στις 15-12-95 με δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό και τελευταίος μειοδότης αναδείχθηκε ο Ψούνης Βασίλης με 67% έκπτωση επί των τιμών της μελέτης. Η εργολαβία αυτή απορρόφησε το ποσό, που προβλεπόταν για το 1995.

Πιστεύουμε ότι το 1996, το δίκτυό μας θα έχει απαλλαγεί από τους αμιαντοσωλήνες και θα γίνουν και οι απαραίτητες επεκτάσεις του δικτύου σε μέρη, που δεν υπάρχει κεντρικό δίκτυο, με αποτέλεσμα να υπάρχει πρόβλημα κατά τους θερινούς μήνες.

Το Κ.Σ. αποφάσισε στο νέο δίκτυο ύδρευσης να τοποθετηθούν συλλέκτες (δηλ. υδροηλεκτρικές με πολλές παροχές) για να αποφευχθεί:

α. Οι καταναλωτές να συνδέονται κατευθείαν με τον κεντρικό αγωγό και να γίνονται έτσι πολλές συνδέσεις και ανεξέλεγκτες και πιθανόν και διαρροές.

β. Να καταστρέφεται το οδόστρωμα κάθε φορά που κάποιος καταναλωτής θέλει να συνδέσει νερό.

γ. Η δυσκολία στον έλεγχο και στη μέτρηση του νερού. Το έργο αυτό εκτελέστηκε από οικονομικούς πόρους της Κοινότητας και επειδή το κόστος ήταν μεγάλο, η Κοινότητα αποφάσισε ότι ο κάθε καταναλωτής που θα συνδέεται μ' αυτό, θα επιβαρύνεται με το συμβολικό ποσό των 10.000 δρχ., προκειμένου να αντιμετωπισθεί μέρος των εξόδων της Κοινότητας. Εδώ πρέπει να γνωστοποιηθεί στους κατοίκους των Αρμένων (μόνιμους και μη) που θα συνδεθούν με το νέο δίκτυο, ότι πρέπει να φροντίσουν να συνδεθούν όσο το δυνατόν συντομότερα, διότι το παλιό δίκτυο θα καταργηθεί.

Επίσης, όσον αφορά στην υγιεινή του πόσιμου νερού, το Κοινοτικό Συμβούλιο κατόπιν αναλύσεων που έγιναν, οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι πρέπει να τοποθετηθεί χλωριωτής στο αντιθυστάσιο. Με την απόφαση αυτή ήταν σύμφωνος και ο νομίστρος, ο οποίος είχε γνώση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων του νερού. Στα πλαίσια της υγιεινής του πόσιμου νερού, έγινε και η επισκευή του κεντρικού αγωγού της ύδρευσης, που επί σειρά ετών υπέφερε από μεγάλες διαρροές, με αποτέλεσμα απώλειας νερού (άρα και αυξημένου κόστους) και κυρίως δημιουργία εστιών μόλυνσης του πόσιμου νερού και των σημείων όπου γινόταν η διαρροή. Επίσης έγινε καθαρισμός της πηγής "Χαβούζας", "Πηγαδάκι" και των γύρω πηγών, από την άμμο, φύλλα πλάτανων κ.λπ., που στην κυριολεξία είχαν μπαζωθεί.

3. Επίσης, η Κοινότητα φρόντισε για διάνοιξη και συντήρηση των αγροτικών δρόμων.

Αυτό κρίθηκε αναγκαίο για τη βελτίωση και αύξηση της παραγωγής και για τη διευκόλυνση της συλλογής των προϊόντων του χωριού.

α. Έγινε λοιπόν η διάνοιξη αγροτικού δρόμου στη θέση "Κορακιά" από Τσινταράκη μέχρι Κοκκάκη, που εξυπηρετεί τη συγκομιδή εσπεριδοειδών και ελιάς, αββά και βοσκότοπους.

β. Ανοίχτηκε δρόμος από "Αμμούτσες" μέχρι "Καμίνια" (πίσω από το Αγροτικό Ιατρείο) και έγινε συγχρόνως επέκταση του δικτύου άρδευσης του ΟΑΔΥΚ. Η έκταση αυτή είναι

καλλιεργημένη με εσπεριδοειδή και ελιές.

γ. Ανοίχτηκε ο αγροτικός δρόμος στην περιοχή "Λιβαθερό" και εξυπηρετεί τη συγκομιδή ελιάς και βοσκότοπους.

δ. Ακόμα, έγινε καθαρισμός και στρώσιμο με υπόβασση του δρόμου όπου ήταν απαραίτητο από "Καμαράκια" μέχρι "Κοιλυμάκια".

ε. Στρώθηκε με υπόβασση του δρόμου στην περιοχή "Μύγιος", όπου ήταν κατεστραμμένος και ταμπεντόστρωση μέρους του δρόμου αυτού, όπου ήταν ανηφορικός και το χειμώνα με τα νερά γινόταν αδιάβατος.

στ. Μετά από επαφές που είχαμε με την 6η ΔΕΚΕ καταφέραμε και ασφαλοστρώθηκε ο κεντρικός δρόμος από τη στροφή του Προφήτη Ηλία μέχρι τον Αστυνομικό Σταθμό, συμπεριλαμβανομένης και της πηλατιάς του χωριού. Ως γνωστόν, ο δρόμος ήταν κατεστραμμένος και γεμάτος λακκούβες σε πολλαά σημεία.

4. Επίσης άρχισε και προχωρεί γρήγορα η επισκευή και συντήρηση κοινοτικών και δημοσίων κτιρίων της Κοινότητάς μας.

Αρχίζοντας από το Κοινοτικό Γραφείο όπου έγιναν επισκευές και συντήρηση του κτιρίου (βαφή εσωτερικών χώρων, συντήρηση και επιδιορθώσεις στα κουφώματα, τοποθέτηση θέρμανσης, αρχειοθέτηση όλου του υλικού της Κοινότητας και της Βιβλιοθήκης και προσπάθεια αξιοποίησης όλων των χώρων του κτιρίου) συνεχίζουμε με την επισκευή του κτιρίου του Αστυνομικού Σταθμού Αρμένων.

Η γενική επισκευή και η συντήρηση του κτιρίου του Αστυνομικού Σταθμού πρόκειται να τελειώσει σύντομα και περιλαμβάνει τη στήριξη της ταράτσας με κοιλώνας και θεμέλια, διότι είχε υποστεί καθίζηση όλο το κτίριο, αντικατάσταση των σοβάδων, των κουφωμάτων (παράθυρα-πόρτες), της ηλεκτρικής εγκατάστασης, καθώς επίσης και των δαπέδων. Ακόμη, εγκατάσταση κεντρικής θέρμανσης και κτίσιμο ηεβητοστασίου, κατασκευή νέου χώρου υγιεινής και κατασκευή και εξοηλισμό νέας κουζίνας. Επίσης μόνωση της ταράτσας και τέλος ελαιοχρωματισμό όλου του κτιρίου. Γίνονται επίσης προσπάθειες να τοποθετηθεί κεραμοσκεπή στο κτίριο και να διαμορφωθεί καλοθέρμα ο περιβάλλον χώρος, ούτως ώστε να αποκτήσουμε ένα καινούργιο και σύγχρονο εξοηλισμένο κτίριο, για τις ανάγκες του σταθμού Αρμένων, με όλα τα θετικά αποτελέσματα που απορρέουν απ' αυτό.

Προς το παρόν και μέχρι να περατωθεί το έργο αυτό, ο Αστυνομικός Σταθμός Αρμένων στεγάζεται στο κτίριο του σχολείου, η συντήρηση και η αξιοποίηση του οποίου ήταν από τα πρώτα μέληματα της Κοινότητας. Έχει ήδη γίνει καθαρισμός του περιβάλλοντα χώρο από τα σκουπίδια και καλλιωπισμός των δέντρων και καλλιωπιστικών φυτών. Επίσης έγινε συντήρηση όλου του κτιρίου (ελαιοχρωματισμός του εσωτερικού χώρου, καθαρισμός και απομάκρυνση όλων των άχρηστων αντικειμένων που υπήρχαν, μικροεπισκευές των τοίχων και αντικατάσταση όλων των κουφωμάτων).

Άλλες εργασίες που έφερε σε πέρας η Κοινότητα, είναι ο καθαρισμός των ποταμών. Α. Μεσοπόταμου από τις "Αφουκλες" μέχρι τα "Καμαράκια" στα σύνορα με την κτηματική περιφέρεια των Καλυβών.

β. Όλων των ποταμών και αποστραγγιστικών χαντακιών στα Πιβάδια.

Επίσης έγινε στεγανοποίηση του φρεατίου "Κοτρών" στο Λάζο, που επί πολλές δεκαετίες έτρεχαν τα νερά στο δρόμο, με αποτέλεσμα πάντα να είναι χαλασμένοι.

Ακόμη, έγιναν εργασίες βελτίωσης του γηπέδου, με επιστροφή από νταμαρόχωμα και άμμο, όπως προβέθηκε η μελέτη και επισκευάστηκαν τα γκολπόστ. Σήμερα η Κοινότητα έχει ένα σύγχρονο χώρο για άθληση της νεολοίας μας.

Επίσης, το Κοινοτικό Συμβούλιο μοίρασε το ποσό των 1.000.000 δρχ. σε φοιτητές του χωριού μας, το οποίο προερχόταν από δωρεά της οικογένειας του Γεωργίου Βασιουλιάνη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΝΙΚΟΣ ΜΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

1. Στη μνήμη της Δέσπονας Βασιουλιάνη που απεβίωσε στις 15-5-95 ο σύζυγος Γεώργιος Βασιουλιάνης και τα παιδιά της Γιάννης και Δημήτρης προσέφεραν στην Κοινότητα Αρμένων έναν ηλεκτροκαρδιογράφο τελευταίου τύπου για το Αγροτικό Ιατρείο Αρμένων. Επίσης προσέφεραν το ποσό των 2.000.000 δρχ. για να μοιραστούν σε φοιτητές του χωριού μας σε δύο σχολικά έτη. Ο πρόεδρος και το Κοινοτικό Συμβούλιο Αρμένων τους ευχαριστούν θερμά για την ευγενική και πολλαά ανθρωπιστική προσφορά τους.

2. Ο πρόεδρος και το Κοινοτικό Συμβούλιο Αρμένων ευχαριστούν θερμά τον συγχωριανό μας Ταγκουάνη Δημήτριο, συνταξούχο καθηγητή, για την ευγενική και πολλαάτική του συνεισφορά στη βελτιοθήκη των Αρμένων με δύο εγκυκλοπαίδειες:

1.. "Επιστήμη" - 2. "Γνωρίζω το χθες, το σήμερα, το αύριο" (σχολική εγκυκλοπαίδεια).

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΝΙΚΟΣ ΜΑΝΤΩΝΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

ΜΕ ΧΑΡΑ ΒΡΙΣΚΟΜΑΣΤΕ στην ευχάριστη θέση να σας παρουσιάσουμε αυτό το μικρό φυλλάδιο, την εφημερίδα -αν θα μπορούσε να την πει κανένας έτσι - των Αρμενιανών.

Είναι διάχυτη η εντύπωση στους Αρμενιανούς ότι κάτι έλλειπε από τις συλλογικές πολιτιστικές τους δραστηριότητες. Ο πολιτιστικός σύλληπος των Αρμενών, έχει από καιρό υποστείει τη σημαία του, ο σύλληπος των Αρμενιανών της Αθήνας Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ δεν έχει να δείξει τίποτα σημαντικό τον τελευταίο καιρό, και η Κοινότητα έχει άλλες προτεραιότητες.

Αναζητήσαμε λοιπόν, μια πολιτιστική δραστηριότητα που θα μας αφορούσε όλους και η οποία θα είχε διάρκεια. Καταθέσαμε λοιπόν την ιδέα της έκδοσης ενός δευτέρου επικοινωνιακού μεταξυ των Αρμενιανών. Η ιδέα έγινε δεκτή με χαρά και από το Διοικητικό Συμβούλιο του Κριτοβουλιδη και από το Συμβούλιο τη Κοινότητας, αλλά και από όσους τους διατυπώθηκε η ιδέα για την κρίνουν και να καθορίσουν και το μέγεθος και τον τρόπο της συμμετοχής τους.

Έτσι λοιπόν αρχίσαμε να σχεδιάζουμε την έκδοση ενός τριμηνιαίου φυλλάδιου με τη φιλοδοξία η δικιά μας εφημερίδα, αν δεν είναι καλύτερη από τις παρόμοιες εφημερίδες που εκδίδουν οι σύλληγοι των χωριών της επαρχίας μας, να είναι τουλάχιστον διαφορετική.

Στα βασικά θέματα που μας απασχόλησαν, όπως η φυσιογνωμία, το ύφος, η μορφή, το περιεχόμενο, ο τίτλος, η συχνότητα έκδοσης, οι ευευθυνότητες, ο τρόπος διαχείρισης κ.λ.π., δόθηκαν λύσεις μετά από αρκετή συζήτηση.

Αποφασίσαμε λοιπόν να αναφερόμαστε σε θέματα που αφορούν το χωριό μας, τον Αποκόρωνα, τα Χανιά και την Κρήτη, τους Αρμενιανούς όπου και αν βρίσκονται. Στον τίτλο συμφωνήσαμε στην πρόταση του Χαράλαμπου του Μπουρνάζου, και η εφημερίδα θα ονομάζεται ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ, θυμίζοντας έτσι την τιμητική ονομασία που δόθηκε στο χωριό τον Μάιο του 1822 από την επαναστατική Γενική Συνέλευση που έγινε στο χωριό μας, εκδιδοτάς και την "Προκήρυξη Ελευθερίας".

Όσον αφορά το περιεχόμενο επιδιώκομε να έχουμε τις εξής στήλες,

ΜΟΝΙΜΕΣ: Κύριο άρθρο της εφημερίδας (ΔΣ Κριτοβουλιδη, Κοινότητα, Συντακτική Επιτροπή) - Τα νέα της Κοινότητας(Κοινοτικό Συμβούλιο, διάφορες πληροφορίες...) - Τα Κοινωνικά νέα των Αρμενιανών - Επισκόπηση Τοπικού Τύπου - Η Ιστορία των Αρμενών - Η στάση της Εκκλησίας - Η στάση των μικρών φίλων - Σκίτσο - Ανέκδοτο - Μαντινάδα - Φωτογραφία-

ΕΚΤΑΚΤΕΣ: Αφηγήσεις από τους Αρμένους και τους Αρμενιανούς - ήθη και έθιμα - Η μαγειρική στους Αρμένους - Προσωπικότητες των Αρμενών κλπ.

Βασική φιλοδοξία της εφημερίδας είναι να γίνει ανοικτό φυλλάδι, όπου όλοι όσοι θέλουν θα μπορούν να συμμετέχουν στην διαμόρφωση και την έκδοσή του, και σε καμιά περίπτωση δεν θα είναι ιδιοκτησία ή μέσο προβολής κανενός.

Σ' αυτό το πλαίσιο προσκαλούμε κάθε Αρμενιανό ή φίλο των Αρμενών, χωρίς καμιά διάκριση να συνεισφέρει με τη γνώση του ή την εμπειρία του σ' αυτό το διαυλο επικοινωνιακό με σκοπό να ενημερώνομαστε, να θέτομε θέματα και να συμβάλομε στην επίλυσή τους, να ανταλλάσομε απόψεις, αλλά και να καταγράψομε την ιστορία του χωριού μας σύγχρονη ή απώτερη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του " ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗ " σε συνεργασία με την Κοινότητα και σε συνεννόηση με όσους περισσότερους Αρμενιανούς μπόρεσε, όρισε

υπεύθυνο έκδοσης, συντακτική επιτροπή, αυτούς που θα βρείτε στην ταυτότητα της εφημερίδας.

Εμαθέτε το;

Έμαθα πριν από μερικό καιρό, πως ένας ή κάποιοι φερέγγυοι νέοι του χωριού μας, συλλήβανε ήβει την ιδέα της έκδοσης μιας εφημερίδας. Στη συνέχεια, μαζί με κάποιους άλλους φίλους μεσοτύς, αποφασίσαμε την υλοποίησης της ιδέας από κοινού με την ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ και το ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗ.

Ανακοινώσαμε έπειτα την απόφασή τους σ' όλους εμάς τους υπόλοιπους, ζητώντας την όποια προσφορά ή αρωγή μπορούμε, για το στέλιωμά αυτού του έργου. Και να, μπρος στα μάτια μας βλήπομε κιάλια την πρώτη καντουνάδα, βαθμμένη στο θεμέλιο αυτού του νεοαναγειρούμενου "κτίσματος" που λέγεται: "ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ" _ η εφημερίδα των Αρμενιανών _

Ένα μεγάλο εύγε πρέπει, σ' όσους πρωτοστάτησαν και δούλεψαν γι' αυτό το μεγαληπήνο έργο και μια ακόμη πιο μεγάλη ευχή για την εφημερίδα... ΚΑΛΟΡΙΖΙΚΗ

Αγαπητοί χωριανοί

Είναι γνωστό ότι ήλγω της μητέρας μου που είναι γνήσια Αρμενιανή, το γένος Ιωάννου Βασμουλιάκη, αλλά και από την οικογένεια Μιχελογιάννη ήλγω της μέγιστης προσφοράς του θεού μου γιατρού Γεωργίου Μιχελογιάννη προς τον Αποκόρωνα και ολόκληρο το Νομό Χανίων με βάση και ορμητήριο τους Αρμένους, συνδέομαι και εγώ προσωπικά άρρηκτα με τους Αρμένους.

Σε όλους εσάς που είχατε τη δημιουργική ιδέα να εκδώσετε την εφημερίδα μας, την εφημερίδα των Αρμενιανών, την "ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙ" στέλνω τα θερμά μου συγχαρητήρια. Εύχομαι κάθε επιτυχία στο έργο σας.

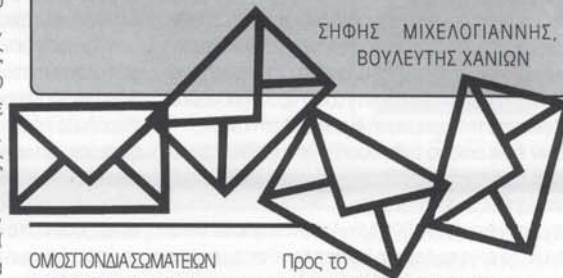
Από τους πιο χαρούμενους ήχους και τα πιο αισιόδοξα ακούσματα της ζωής μου ήταν και είναι το τραγούδι του αγρότη του κάμπου και ο ήχος της ποταμικής του μηχανής την ώρα του μόχθου και της προσφοράς.

Εύχομαι η ήρεμη δύναμη και η μεγάλη ομορφιά του τοπίου των Αρμενών να είναι μέσα στη ψυχή σας, την ώρα που θα γράφετε τις γραμμές της εφημερίδας σας. Να σας καμαρώνουν οι σημερινοί Αρμενιανοί και να είναι αιωνία η μνήμη των προγόνων μας που με τις θυσίες τους μπορούμε εμείς σήμερα και να ζούμε καλύτερα αλλά και να εκδιδομε ακόμη και εφημερίδα. Η "ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ" θα είναι ασφαλιώς αφιερωμένη στην καθημερινότητα αλλά και στην ιστορία των Αρμενών.

Να είστε καλά και να έχετε τη χαρά της δημιουργίας με την "ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙ". Να είναι καθορίζουσα. Είναι αυτονόητο ότι από εμένα προσωπικά θα έχετε κάθε συμπαράσταση στην καινούρια σας προσπάθεια

Με ιδιαίτερη εκτίμηση και αγάπη

ΣΗΦΗΣ ΜΙΧΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ,
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ
ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ
ΑΡ. ΠΡΩΤ. Β

Προς το
Σύλληγο Αρμενιανών Αττικής
"Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ"

Αγαπητοί συνεπαρχιώτες

Από μέρους του ΔΣ της Ομοσπονδίας μας, χαιρετίζουμε με ικανοποίηση την απόφαση του Συλλόγου σας, να εκδώσει εφημερίδα με τον ιστορικό τίτλο "ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΣ".

Βέβαια ότι, η περιοδική σας αυτή έκδοση, θα συμβάλει στην προώθηση των τοπικών προβλημάτων, στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και στην προαγωγή του πολιτιστικού πνεύματος της Κρήτης μας, σε μια περίοδο κρίσης θεσμών και αξιών της πατρίδας μας, σας συχαίρομε και ευχόμαστε επιτυχία των προσπαθειών σας

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Η Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΙΡΗ
ΛΕΝΤΑΡΗΣ ΧΑΤΖΑΚΗ

ΑΝΑΓΚΗ
και ΧΡΕΟΣ

Ανάγκη μεγάλη, αγαπημένοι χωριανοί, Γιάννη, Νίκο, Γιάννη, Στ., Ελένη και Μπάμπη, έρχεται να καλύψει η προσπάθεια που ξεκινάτε. Έχουμε λοιπόν να βοηθήσομε όλοι. Κι εξηγώ αμέσως γιατί τοποθετούμαι έτσι.

Πήγαμε που ήτε προχθές στη Μόνη να δούμε τη μόνα του Ηλία. Τη βρήκαμε κολλημένη στο γυαλί να βλέπει "Λάμψη". Κι όλης οι κουβέντες της για "δράκους" και για "δράκαινες", όκι των παλιών καλών παραμυθιών, μα των κακόγυστατων καινούργιων. Μας έπιασε αδιάβαστος. "Τι τις έχετε δύο τηλεοράσεις στο σπίτι..." μας ληπτήθηκε.

Τα ίδια κόντεψε να πάσουμε και πέρσι με την Αργυρώ. "Κάτσετε, μωρέ, να δούμε...". Μα ευτυχώς άφησε τα χέρια σ' ένα πιάτο πάνω στο τραπέζι, για τρατάρισμα κι έκλεισε το γυαλί. "Να δεις, παιδί μου, Πόπη..." κήλησε αβίαστα η κουβέντα...

Η Αργυρώ, η Μαρία, όδες οι μανάδες που μας απομείνανε, τα "Καντούνια" μας δεν κινδυνεύουν από ψεύτικα φώτα κι από ψήμεις. Τις οδηγεί ο πλούτος και οι κουβέντες του χωριού μας. Και τα χρόνια τους. Μα εμείς κι προπαντός τα παιδιά μας;

Ό, τι πονά στις μέρες μας η δυσκολία, να πεις, ν' ακούσεις και να νιώσεις. Κι ό, τι πιο χρειαζούμε, το έντυπο, που ήτε επικοινωνιακό. Και μόνο αυτό να είναι, φτάνει. Που θα είναι κι άλλα, αν κρίνω από τον υπεύθυνο και την επιτροπή: που δένουνε και παντρεύουνε και παντρεύουνε πολλά καλά πράματα: νιάτα, ενθουσιασμό, γνώση βασισμένη σ' εμπειρία που πάει να πει καλή γνώση και ποιότητες.

Μ' αρέσει και ο τίτλος που διαλέξατε. "Ελευθερόπολις". Που μας γυρίζει πίσω στις ρίζες και στις πηγές μας. Ό, τι έχουμε κι ό, τι μας κρατάει. Γιατί οι αυριανοί στόχοι κατακτούνται και χτιζεται καλό κι ανθρώπινο το αύριο και το μέλλον μόνο από ανθρώπους που πατούν καλά στο παρελθόν τους. Αλλιώς μας περιμένουν άγριες μέρες.

Τη βοήθειά μου, ό, τι λίγο μπορώ, θα την έχετε. Με βαραινεί κι εμένα το χρέος στις αυτές μας. Μόνο να του δίνετε λίγο χρόνο γιατί έχω κι εγώ σαν όλους σας αναλάβει κάποια πράγματα που δεν θέλω προς το παρόν να αφήσω.

Καλή δύναμη σε όλους και στην "Ελευθερόπολη" πολλά και πλούσια φύλλα.

Π. Λαμπρινέα - Γαβριηάκη